

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא

ק.

עין משפט
נר מצוה

כיום חייב. ^(א) תלמוד מורה: זיקור חולים וקצורה. פרכין באלו מציאות זכ"מ ל: היינו גמילות חסדים ומוקי לה זיקור חולים בנן גילו וטוטל אחד מששים בחליו וקצורה בזקן ואינו לפי כבודו ואפילו הכי חייב: **שגשג ונתן צד.** וזכה את החייב שהיה לו משכון ללמוד ממנו וטוטל זיין למשכון והחזירו ללוהו. וחייב את הזכאי בטל צד ממון מן הנתבע וטילס לתובע. וטימא את הטהור נטל שרץ בידיס וזרקו עליה לטמאו ודאי להחזיק דבדיו. וטיהר את הטמא נטל הדיין לפירות טמאים וערבן עם שאר פירות האיס השואלו. והוה ליה עושה מעשה בידיס ומזיק והכי מפרש בטהרהדין צפרק אחד דיני ממונות (דף ג:): **קידש.** אסר את התבואה: **מחילס הכרס.** קיימא לן היה גדר זנתים זה סומן זרעים לגדר מכאן וזה סומן גפניס לגדר מכאן כלל יחסור (צ"ב דף טז:):

HebrewBooks.org © Moznanim Publishers. No commercial use allowed.

ע"א א מיי פ"י מהל' שפירות הלכה ה סמג
ע"א פט עוש"ע ח"מ ס' טו שפ"ו:
פ ב מיי פ"י מהל' חובל ומזיק הלכה יא ועין כהשגות וצ"מ סמג ע"א ע עוש"ע ח"מ ס' שפו סעיף ג:
פא ג ד מיי פ"י מהלכות סנהדרין הלכה ג סמג ע"א י טו"ש"ע ח"מ ס' כה סעיף ג:
פב ה מיי פ"י מהל' הלכות פ"ו סמג לאון רפ"ע ח"מ ס' רלו סעיף מו:

מוסף רש"י
בית חייבה. ללמוד להס' אומנות להתפרנס ג' חוקות ומרות מבני כרסיה דקרא (ב"מ ל): דדאין דינא דגרמי. המחייב את הגורם הפסד לתפירו (בכורות יב). שנטל ונתן ביד. שנטל הוא המשות ממנו צדו ופרשו לבעל דין (בכורות ב). הרי זה קידש. לשון פן חוקש (דברים כב) אסף מנאול חצרו ומייב לבלם (יבמות יב). מחיצת הכרס. שמקור לשדה הלבן של מצירו (ב"ב ב).

לפנים משורת הדין עבר ברתני (רב יוסף) והודעת להם ונז'. והך ברייתא מיימי נמי צפרק אלו מציאות (צ"מ דף ל): גבי זקן ואינו לפי כבודו ורבי ישמעאל בר' יוסי לפניס משורת הדין עבד דכתיב כו' אכל צסוף פרק האומניס (סס דף פג). גבי רבה בר רב הונא דשקלינהו לגלמייהו דהנהו שקולאי לא מיימי לה אלא מיימי למען חלך צדך טובי' ומפי' הר"י מאורליני"ש ללא שייך לפניס משורת הדין אלא צדבר שאחרים חייבין וזה פטור כמו רבי חייא דהכא ור' ישמעאל ברבי יוסי באלו מציאות (סס דף ל): אכל בההיא דרבה בר רב הונא אין חילוק בינו לציין אחרים ואין נראה בצפרק אלו מציאות (סס דף נד: ושם) אמר דעבד לפניס משורת הדין גבי הא [דאבוה] דשמואל אשכחניהו להנך חמרי צמדצרה אהרינהו למרייהו לבצר תריסר ירחי שמה ובההיא פטרי כ"ע וי"ל דזהנהו שקולאי לא שייך לפניס משורת הדין כיון שעשו לו היזק גדול בפשיעה ששיצרו לו חצית של יין: **אחורי דינא ר' אעזר.** ריך למיגמר לא היה מחויב כדמשמע גבי ר' חייא דעבד לפניס משורת הדין והא דקאמר ^(א) (מר) חזי דעלך קסמינא אפילו לא אמר הוה מחייב כהך דלעולם לא מחייב עד שיאמרו לו: **טימא את הטהור.** אע"ג דאמר בהניזקין (גיטין דף נב): המטמא והממסך בשוגג פטור הכל אית ליה לחויבי אע"ג דשוגג הוא מההיא טעמא דמחייב התם בצמוד למד' היזק שאין ניכר לא שמה היזק כדי שלא יהא כל אחד ואחד הולך ומטמא וטהרומיו של חצירו הכא נמי חייב כדי שידקק צדין יפה ולמ"ד נמי שמה היזק ושוגג פטור כדי שידעו הכל חייב דליכא למיחש להכי דאפילו טיהר את הטמא ועירבו עם פירותיו ליכא למיחש שמה אחי"כ לא יודיענו שהן טמאים דכיון שדיין זה חכם ובעל הוראה ודאי יודיענו: **מיהר ר' אבהו** ארבע עשרה עשוי וישאלם מביתו. א"כ ליישב מיהר את הטמא צדום עינין אלא כשעירבו עם פירותיו כדמפרש במסכתא: **צ"ב** אחד דיני ממונות (סנהדרין דף ל: ושם ^(א)) וצפרק עד כמה (בכורות דף כח: ושם) דאס הן בעיין לא מה שעשה עשוי ולא ישלם מצימו שייך בהן והא דלא מפרש הכי אלא כי מוקי לה כשגשג ונתן צד לאו משום דמטיקרא לאו צהכי עסקינן אלא דמטיקרא לא איירי כשעירבן חכם אלא הצעלים אכל במסכתא קאמר שהחכם בעלמא עירבן וצכורות שצא ליישב וישלם מצימו צטיהר את הטמא כשעירבו עם פירותיו איירי כשעירבו עם פירות מועטים וצכנהדין שצא ליישב מה שעשה עשוי איירי כשעירבו עם פירות מרובים ומטבטלו הטמאים צרוב דמרוויחו ליכא לאוקמי בעינן אחד דפשיטא דצמקום מה שעשה עשוי שהוא טהור לא שייך ישלם מצימו וא"ת למאי דצדי לאוקמי כר"מ היכי מתצטליס הטמאים צרוב והא ס"ל לר"מ בהניזקין (גיטין דף נד:): גבי אגוזי פריך ורימוני צאדן נפלו ונתפצעו אפילו שוגג לא יעלו וי"ל דשוגג כי האי שעשה ע"פ חכם לא קניס ר' מאיר א"כ התם דוקא דנתפצעו אחר הנפילה שנאסרו בתחילת מערבנות קאמר ר' מאיר דלא יעלו אכל כשנתפצעו מורה ר"מ דר"י דר"ן א"כ שנתפצעו דוקא דלאין דינא דגרמי אתיא כר"מ מצימו מצימו מצימו מצימו מהכא דר' מאיר ^(ב) דלאין דינא דגרמי ואמאי מוקי לה נמי כשגשג ונתן צד כלל נשא ונתן צד חייב אפילו לרבנן דלא דיניי דינא דגרמי כיון דצמחיהו בעלמא קס דינא דמוכח צפרק אחד דיני ממונות (סנהדרין דף לג: ושם ^(א)) דקאמר אי אמרת בשלמא טעה צדבר משנה אין חזור אלמא קס דינא היינו דקמפתד ר"ט אלא אי אמרת חזור לימא ליה כיון דאילו הואי פרה [קמן] הוה הדרא השמא נמי דיקן לאו דינא ולא כלום עבדת והתם ע"כ אתי כרבנן לר"מ דלאין דינא דגרמי אע"ג דאילו הואי קמן הוה הדר היה לו להמחייב כמו מרואה דיגר לשולחני דחייב אע"ג דאילו הוה קמן הוה מהדר ליה וי"ל דלעולם היא סוגיא כר"מ ולא דמי למרואה דיגר לשולחני דכיון שהרואה לשולחני שוב לא היה לו להרואתו לאחר אכל גבי פרה כשאסרה לו חכם זה לא היה לו למחר להאכילה לבלעיס או לערשב עם פירות והיה לו לישאל עדין לנחם אחר ומיהו קשה מטיהר ^(א) הטמא אמאי מחייב חכם אפילו לר"מ צמה שעירבו בעל הבית עם פירות נימא כיון דאילו לא עירבו הוה הדר השמא נמי לאו כלום עבד וכן צרישא דר"י דאין חכם אפילו לר"מ צמה שעירבו בעל הבית עם פירותיו ומחייב את הזכאי דחייב חכם אמאי דשיאס וזכאי אחר הצכור ונשחט על פיו הרי זה יקצר וישלם מצימו ואמאי נימא כיון דאילו לא נשחט היה מותר השמא נמי לאו כלום עבד וע"ק דע"כ סוגיא דהכא ודכורות דלא כרז חסדא דהא משמע דאליצא דר"מ ניחא ליה כלל נשא ונתן צד אלא כרז ששת וא"כ כיון דמה שעשה עשוי משום דאיירי דטעה צשיקול הדעת דמוקי לה רב ששת צריס סנהדרין (דף יא): למה נמחייב הדיין לרבנן צמאי דנגע ציה שרץ הלא כלאו הכי מה שעשה עשוי ועוד היכא דקס דינא למה לא ימחייב אפילו לרבנן דלא דיניי דינא דגרמי מ"ס מכהניס שפיגלו צמקש דמודין חיידין צין לר"מ צין לרבנן אע"ג דצדבור בעלמא מיפסל ולא חשיב דינא דגרמי ונראה לפרש דכל היכא דקס דינא אפילו צדבור חשיב כמעשה ולא כגרמא ומחייב אפילו לרבנן אכל היכא דאילו הוה קמן הוה הדר כגון מרואה דיגר וכגון טעה צדבר משנה לר"מ חייב ולרבנן פטור דהא ודאי גרמא הוה מה שהאכילו אחרי כל על פיו או מה שעירבו עם פירותיו וסוגיא דסנהדרין צרבנן והא דצדי הכא לאכוחי לר"מ מ' דינא דינא דגרמי מטיהר את הטמא אלא דחייב חכם עבד וכן צרישא דר"י דאין חכם אפילו לר"מ צמה שעירבו עם פירותיו ומחייב את הזכאי דחייב חכם אמאי דשיאס וזכאי אחר כך אכל טימא את הטהור וזכה את החייב דצדבורו של חכם מה שעשה עשוי חייב לשלם אפילו לרבנן דלא דיניי דינא דגרמי וכן צפרק עד כמה (בכורות דף כח:): דקאמר לימא תנן סתמא כר"מ משום טיהר את הטמא וחייב את הזכאי קאמר ולא משום טימא את הטהור וזכה את החייב והא דמפרש התם לשנויי מתני' כרבנן טימא את הטהור נגגע צה שרץ וזכה את החייב שהיה לו משכון ונטלו הימנו אגב אחרינא מפרש להו א"י סוגיא דהתם כרז חסדא ומפרש האמת ורישא דמי שאין מומחה ורואה את הצכור ונשחט על פיו לאו דוקא אלא הוא עצמו שחטו וצ"ע לרבנן מ"ס דפטרי צשורף שטרות צכירו מטימא הטהור וכהניס שפיגלו דלא חשיב דינא דגרמי דמה לי אס גורס לו הפסד ע"י ששורף שטרותיו ומה לי ע"י דיבורו וי"ל דדיבור חשיב כמעשה והוה מוקי צדבור הממון בידיס אכל צשורף שטר חובל בגוף הממון וניירא בעלמא הוה דקלי מיימה ואין ^(א) אלא גרס בעלמא ועוד וי"ל דסוגיא דהכא ודכורות דלא כרז חסדא רחל קס דינא צדיבורי בעלמא ויאירי נגשא ונתן צד כרמוקי התם רב כרמוקי אלא דס"ד דמי' דנשא ונתן צד דיין ודמי דאירי נגשא ונתן צד דיין עצמו: **שאני התם דבידיס עביד.** תימה ודקארי לה מאי קארי לה וי"ל משום דאין האמר משתנה מיד כשנותן צממניס דאין קולט הצבע מיד עד צ' ימים או ג' וגרמא בעלמא הוה דומה למסוך גפנו שאין מוזיק עד אחר זמן וצתרווייהו משני בידיס קעביד ומ"מ מסוך גפנו לא מוזיק כל כך בידיס כמו צממך לצבע לפיך הביאה אחר כך: **מחייצת הכרס שנפרצה בו.** אור"ת שאין ^(א) משנה צדום מקום אלא צבייתא היא ומ"מ דייק דלמאי כר"מ * מכה היהא משנה דהמסוך דלעיל דפליגי התם צספיא ר' יוסי ור"ש ואמרי אין אדם אוסר דבר שאין שלו וא"כ צבייתא דמחילת הכרס כר' יוסי ור"ש לא אתיא אלא כ"ת צדיהו דהיינו כר"מ דסתם משנה ר"מ היא ואל"ת ומאן תנא דפליגי אדר"מ צדינא דגרמי דרבי יוסי ור"ש לא פליגי אלא משום דאין אדם אוסר דבר שאין שלו ורבנן דפליגי אדר"ש צדבר הגורס לממון ליכא למימר דיס חילוקין כדפרישית צמרובה (לעיל דף ע"ב: ^(א)) וי"ל דההוא תנא צפרק המניס (לעיל דף לג): דקתני שחטו ונתנו צממתה מה שעשה עשוי פליגי אר"מ דמשמע דיס לפטור יותר צשורף שטרותיו מצשחטו ולמאן דלאין דינא דגרמי אמר לעיל דמנצי ציה דמי שטרף מעליא:

הגהות הב"ח
(א) הוב"ל ד"ה מיהר וכו' דר"מ היא דלאן וכו':
(ב) בא"ר מיהר קשה מטיהר את הטמא כ"ל:
(ג) בא"ר והא דצדי הכא לאכוחי דר"מ דדאין וכו': (ד) בא"ר ואין זה אלא גרס: (ה) ד"ה מחילת וכו' שאין זה משנה:

גליון הש"ס
תוס' ד"ה מחיצת וכו' ככה היא משנה דהמסוכך. ע"י לקמן דף קט ע"ב מוס' ד"ה ל"ז ב':

רבינו הגאול

בית חייבה את הדרך זו וגמילות חסדים אשר ילכו זה ביקור חולים בה זו קבורה ואת המעשה זה קבורה אשר יעשו זה לפניס משורת הדין. ריש לקיש אחזי דינר לו' אלעזר אמ' ליה מעליא הוה אמ' ליה חזי דעלך סמיכנא, אמ' ליה למאי אמ' ליה דאי משתכה בישא מייחיבנא לך, והא את הוה דאמרת מאן הוה תנא דדאין דינא דגרמי ר' מאיר, מאיר לאו ר' מאיר ולא סבירא לך בוותיה, אמ' ליה לא בר מאיר וסבירא לו בוותיה. ורייקיני הי ר' מאיר אילימא הא נתנן דן את הדין וזכה החייב חייב הזכאי כול', ורדינן הא ר' אילעאי והוה שנטל ונתן ביד. אלא לצבוע לו אדום וצבעו שחור, חדינן דילמא שני התם בדידיס קא עביד, אלא הא מחיצת הכרס שנפרצה אומ' לו לבעל הכרס גרוד נתייש ולא גרד הרי זה קידש וחייב באחריותו, פרי' חייב לשלם הורע קיימא לן זה סומן לגרד ויורע וזה סומן ונטע, וכיון שנפרץ הגרד נתרבו ונאסרו תבואת הכרס והורע ומפני שלא גרד גרם לו ריחאס, לפיכך מחייב בעל הגרד לשלם דמי הורע שנאסר נתברר כי אינ"ס שלא עשה מעשה בידיס אלא ישב ולא גרד וגרס חוק להבדילו חייב וכן הלכה. מתני'. נתן צטר לצבע והקדיחתו יורה נתן לו דמי צמור, צבוע פטור כול'. פרי' חייב כולבוס, ופרי' כולבוס